

Andrzej Kamieński

Jubileusz Profesora Bogdana Wachowiaka

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 127-128

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jubileusz Profesora Bogdana Wachowiaka

7 października 1999 r. w siedzibie Zakładu Historii Niemiec i Stosunków Polsko-Niemieckich Instytutu Historii PAN w Poznaniu odbyły się uroczystości jubileuszowe poświęcone siedemdziesiątym urodzinom i pięćdziesiątej rocznicy pracy naukowej prof. Bogdana Wachowiaka, wybitnego badacza dziejów nowożytnych Pomorza, Brandenburgii i Prus, członka wielu towarzystw i gremiów naukowych, krajowych i zagranicznych.

Prof. Bogdan Wachowiak urodził się 31 maja 1929 r. w Róży nieopodal Gniezna. W 1952 r. ukończył studia historyczne na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W następnym roku rozpoczął pracę w kierowanym przez prof. Gerarda Labudę Zakładzie Historii Pomorza Instytutu Historii PAN jako asystent. Zdobył tam wszystkie swoje stopnie i tytuły naukowe (doktorat — 1960, docent — 1966, profesor nadzwyczajny — 1975, profesor zwyczajny — 1991) oraz stanowiska organizacyjne (od 1984 r. kieruje Pracownią Dziejów Brandenburgii i Prus Zakładu Historii Pomorza IH PAN w Poznaniu, przekształconą w 1993 r. w samodzielny Zakład Historii Niemiec i Stosunków Polsko-Niemieckich IH PAN).

Początkowo domenę zainteresowań badawczych Jubilata stanowiły dzieje Pomorza Zachodniego. Znalazły one odbicie w syntezie dziejów Szczecina w latach 1478—1713 zamieszczonej w tomie drugim *Dziejów Szczecina* pod red. G. Labudy (1963). Rozległe kwerendy archiwalne i biblioteczne były podstawą dalszych prac Jubilata, opartych na nie znanych dotąd badaczom źródłach. Spośród nich fundamentalne znaczenie mają monografie: *Gospodarcze położenie chłopów w domenach Księstwa Szczecińskiego w XVI i w pierwszej połowie XVII wieku* (1967) oraz synteza dziejów Pomorza Zachodniego w latach 1464—1648, opublikowana w 1976 r. w ramach części pierwszej tomu drugiego *Historii Pomorza* pod red. G. Labudy. Od połowy lat osiemdziesiątych dominującą rolę w badaniach prof. Wachowiaka odgrywają dzieje monarchii brandenbursko-pruskiej. Ukoronowaniem tych dociekań badawczych będzie obszerna monografia pr. *Dzieje Brandenburgii i Prus u progu czasów nowożytnych (pocz. XVI w. — 1701 r.)* przygotowywana obecnie do druku.

Na uroczyste spotkanie z Jubilatą przybyli goście, wśród których znaleźli się przedstawiciele poznańskiego środowiska naukowego i pozapoznańskich ośrodków naukowych. Wzięli oni udział w otwartym posiedzeniu Zakładu Historii Niemiec i Stosunków Polsko-Niemieckich Instytutu Historii PAN, na którym dokonano oceny realizacji prac nad syntezami: *Historią Pomorza i Dziejami Brandenburgii i Prus*. Prace nad wielotomową syntezą dziejów Pomorza są już na ukończeniu. Z tego powodu zainteresowanie zebranych skupiło się wokół projektu czterotomowej historii Brandenburgii i Prus od czasów najdawniejszych aż do chwili likwidacji państwa pruskiego w roku 1947

przygotowanego przez Jubilata. Prof. Marian Biskup z Torunia wyraził ubolewanie z powodu zaniechania prac nad tomem dotyczącym dziejów średniowiecznych Brandenburgii przez badaczy kontrahentów wywodzących się spoza Instytutu Historii PAN. Prof. Edmund Cieślak z Gdańska wskazał z kolei na potrzebę wszechstronnego prześledzenia stosunków monarchii Hohenzollernów z innymi państwami europejskimi. Dotychczas koncentrowano się głównie na relacjach Brandenburgii-Prus z zachodnimi i wschodnimi sąsiadami. Tymczasem duży wpływ na rozwój Brandenburgii-Prus w XVII w. miało położenie monarchii Hohenzollernów nad Bałtykiem i umiejętne lawirowanie elektorów brandenburskich między Szwecją i Polską w okresie rywalizacji tych państw o dominium Maris Baltici. Pozostałe głosy w dyskusji dotyczyły kwestii prawnych i ustrojowych, udziału Prus w rozbiorach państwa polsko-litewskiego i politycznego znaczenia tego wydarzenia.

Następnie w imieniu najbliższych współpracowników Jubilata głos zabrał prof. G. Labuda, podkreślając rolę i zasługi prof. Wachowiaka dla środowiska naukowego oraz pracowitość i życzliwość, którymi zaskarbił sobie szacunek kolegów i uczniów. Dorobek naukowy i drogę życiową prof. Wachowiaka przedstawił wnikliwie prof. Zygmunt Szultka ze Słupska. Następnie głos zabrał prof. Janusz Jasiński z Olsztyna, który zwrócił uwagę na dużą aktywność dydaktyczną Jubilata i wypromowanie przez niego kilku wybitnych doktorantów. Wskazał również na dokonania prof. Wachowiaka w zakresie badań nad przeszłością Prus Wschodnich oraz na jego kilkudziesięcioletnie kontakty i współpracę z naukowym środowiskiem olsztyńskim.

Kulminacyjny moment uroczystości stanowiło wręczenie Jubilatowi księgi pamiątkowej dedykowanej prof. Wachowiakowi przez przyjaciół i uczniów, zatytułowanej *Pomorze — Brandenburgia — Prusy. Państwo i społeczeństwo*. Zawiera ona studia z dziejów nowożytnych Pomorza, Brandenburgii i Prus autorstwa dwudziestu jeden uczonych z kraju i zagranicy. Do życzeń i gratulacji złożonych Jubilatowi przez wyżej wymienionych badaczy przyłączyli się pozostali współpracownicy i koledzy Profesora obecni na spotkaniu, m.in. prof. prof. Edward Włodarczyk i Włodzimierz Stępiński ze Szczecina, Stanisław Salmonowicz, Jerzy Dygdała i Stefan Cackowski z Torunia, Jerzy Trzoska i Józef Borzyszkowski z Gdańska, Witold Molik z Poznania, Klaus Ziemer, dyrektor Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie, Bogdan Lapis, dyrektor Instytutu Historii UAM w Poznaniu oraz dr Andrzej Koryn, wicedyrektor Instytutu Historii PAN w Warszawie.

Na zakończenie części oficjalnej głos zabrał Jubilat. Podziękował wszystkim, którzy przyczynili się do zorganizowania uroczystości i powstania księgi pamiątkowej oraz w krótkich słowach podzielił się z zebranymi osobistymi refleksjami na temat swej dotychczasowej drogi życiowej.

Po zamknięciu oficjalnej części uroczystości jej uczestnicy udali się wspólnie na koleżeński obiad.

Andrzej Kamiński